

УДК 658.15

І.В.РЕПЕШКО

Управління Міністерства внутрішніх справ України в Харківській області

ВИЗНАЧАЛЬНІ НАПРЯМКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ З УРАХУВАННЯМ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Розглядаються питання щодо розкриття заходів, які слід передбачати для розробки адаптаційної програми економічної безпеки регіонів, з метою поліпшення руху інновацій науково-технічного комплексу в галузі регіону. Обґрунтовуються основні напрямки розвитку економічної політики Харківської області з урахуванням використання загального ресурсного потенціалу.

Формування стратегічних напрямків економічної безпеки в значній мірі інваріантні, тому урахування галузевої специфіки, спрямованої на диверсифікацію промисловості Харківського регіону, дозволить забезпечити впровадження і реалізацію найбільш ефективних інвестиційних проектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій [1-4] свідчить, що науковцями, тема досліджень яких є інноваційно-інвестиційний розвиток держави, регіонів і підприємств, не запропоновано стратегічної адаптаційної програми економічної безпеки регіонів, яка, на наш погляд, розроблятиметься з урахуванням їх галузевої специфіки.

У сучасних умовах процеси регіональної реструктуризації господарського механізму прийняли характер пасивного пристосування існуючої (створеної ще в радянські часи) галузевої та регіональної структури, які були спрямовані до запитів внутрішнього ринку. В Україні сформувалась нова ієрархія регіонів, яка заснована на домінуванні столичного банківського капіталу (м.Київ), районів видобутку палива і сировини (північно-східні), «промисловим поясом» (від Харкова до Дніпропетровська) і аграрними регіонами. Такий розподіл регіонів не сприяє розвитку держави в цілому. Необхідно здійснювати перехід усіх регіонів України до інвестиційного і інноваційного розвитку, який посилюється рядом факторів. Такий потужний фактор як урбанізація в Україні потребує поширення реструктуризації не в галузях паливно-сировинного комплексу, а в обробній і переробній промисловості, що забезпечить надходження інвестицій і впровадження новітніх інноваційних проектів на базі сучасних високих технологій. Забезпечити таку спеціалізацію можуть тільки великі міста, що обумовлюється об'єктивними закономірностями соціально-економічного розвитку регіонів.

Не менш важливим фактором формування економічної безпеки є дослідження використання природно-ресурсного потенціалу регіонів України. Аналіз показників (таблиця) свідчить, що Харківська область

відноситься до групи регіонів з високим рівнем ефективного використання загального природно-ресурсного потенціалу. Харківський регіон має за рівнем економічного розвитку 1-е, за якістю життя населення – 3-є, за загальним природно-ресурсним потенціалом – 5-е місце. Оцінка загального природно-ресурсного потенціалу і його використання як у цілому, так і за окремими компонентами здійснюється за допомогою групування однорідних за відповідними характеристиками регіонів на основі ітеративного методу кластерного аналізу за коефіцієнтом *k*-середніх [3, 4].

Вчені і керівники адміністративних територій пропонують вирішувати проблему розвитку регіонів шляхом створення «безподаткової міської зони» на базі конверсії оборонних підприємств і потужних ресурсних потенціалів. На наш погляд, таке рішення є слабким. Адже в умовах України ніякі пільги тієї чи іншої групи територіальних громад не можуть замінити кардинальних змін в економічній політиці, необхідних для перелому інерції кризового стану і переходу до економічного зростання. На прикладі Харківського регіону ми пропонуємо розробити адаптаційну програму економічної безпеки, яка забезпечить рух інновацій науково-технічного комплексу регіону в усі галузі, для чого слід передбачити такі заходи, як мобілізація інноваційного потенціалу міста; глибока конверсія оборонних підприємств регіону; модернізація ведучих підприємств цивільного сектору; формування структури, що забезпечує економічну безпеку регіону.

Регіони України за ефективністю використання загального ресурсного потенціалу

Регіони з високою ефективністю використання ресурсного потенціалу	Регіон	Харківський	Запорізький	Львівський	Сумський	АР Крим
	Рейтинг	1 (3,1,5)	2 (2,7,7)	3 (5,2,8-9)	4 (6,3,18-19)	5 (4,9,4)
Регіони з середньою ефективністю використання ресурсного потенціалу	Регіон	Донецький	Дніпропетровський	Івано-Франківський	Волинський	Рівненський
	Рейтинг	1 (21,8,1)	2 (8, 4, 2)	3 (10,18,21)	4 (12,15,24)	5 (13,10,23)
Регіони з низькою ефективністю використання ресурсного потенціалу	Регіон	Одеський	Полтавський	Київський	Миколаївський	Херсонський
	Рейтинг	1 (1,21,8-9)	2 (14,6,12)	3 (16,13,6)	4 (7,25,15-17)	5 (11,24,15-17)
	Регіон	Тернопільський	Вінницький	Хмельницький	Житомирський	Черкаський
	Рейтинг	6 (9,20-22)	7 (22,19,10-11)	8 (19,16,18-19)	9 (15,17,15-17)	10 (23,14,13-14)
	Регіон	Закарпатський	Чернігівський	Кіровоградський	Чернівецький	Луганський
	Рейтинг	11 (17,12,20)	12 (24,5,10-11)	13 (20,22,13-14)	14 (18,11,25)	15 (25,23,3)

Враховуючи впровадження перелічених заходів має змінитися і сама інвестиційно-інноваційна політика. Її основним змістом стане послідовне впровадження інновацій із залученням внутрішніх і зовнішніх інвестицій, котрі дозволять перебороти нестабільність технологічних укладів. Слід відмітити, що інноваційна діяльність Харківського регіону пов'язана з конверсією оборонних підприємств, спрямованих на диверсифікованість, тому особливу увагу необхідно звернути на економічну безпеку на всіх рівнях (від виробника до керівництва регіону). Для підвищення ефективності управління стратегічним розвитком економічної безпеки Харківського регіону розглядатиме різні варіанти:

- асоціація (або злиття) підприємств;
- використання можливостей територіальних органів (вже діючих у складі мерії Харкова);
- створення спеціальних структур програмного управління.
- розробка адаптаційної програми економічної безпеки регіону.

Враховуючи вищесказане, основними напрямками розвитку економічної політики Харківської області є:

1. Пріоритетний розвиток індустріально-аграрного сектору на базі оборонних підприємств:

- харчова та переробна промисловість;
- тракторне та сільськогосподарське машинобудування;
- сільське господарство.

2. Селективний розвиток окремих кластерів і виробництв газодобувної енергетичної галузі: видобуток природного газу і переробка його в хімічні продукти.

3. Селективний розвиток окремих кластерів і підприємств машинобудування:

- машинобудування для електроенергетики і газової промисловості;
- авіаційна промисловість;
- машинобудування для харчової та переробної промисловості;
- ремонт машин і обладнання.

4. Точковий розвиток окремих високотехнологічних виробництв:

- оптичне виробництво лінз та окулярних виробів;
- виробництво фармацевтичних препаратів.

Таким чином, головними функціональними задачами формування стратегічних напрямків розвитку Харківського регіону є такі:

- продукція машинобудування з великим ступенем комп'ютерних технологій на базі оборонних підприємств;
- економічна безпека регіону;

- прикладні інформаційні технології;
- продукція харчової і переробної промисловості;
- наукова продукція у вигляді ліцензій, технологій, ноу-хау, нових матеріалів;
- освіта всіх категорій.

Формування стратегічних напрямків інновацій в значній мірі інваріантні, тому розробка стратегічної адаптаційної програми економічної безпеки Харківського регіону, яка розробляється з урахуванням галузевої специфіки регіону, спрямованої на диверсифікацію промисловості, забезпечить реалізацію найбільш ефективних інвестиційних проєктів.

1. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. – К.: Академія, 1999. – 106 с.

2. Стратегія соціально-економічного розвитку Харківської області на 2002-2011 роки. Ч.1. Оцінка рівня і діагностика проблем соціально-економічного розвитку області. – Харків, 2002. – 304 с.

3. Стратегія соціально-економічного розвитку Харківської області на період до 2011 року / В.С.Пономаренко, М.О.Кизим, Є.П.Кушнар'єв. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2004. – 448 с.

4. Тридід О.М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства. – Харків: ХДЕУ, 2002. – 364 с.

Отримано 14.02.2006

УДК 368.15

Л.М.ЯВОРСЬКА, канд. екон. наук

Харківський інститут внутрішніх військ України

АКТИВІЗАЦІЯ ЗАЛУЧЕННЯ ДЖЕРЕЛ В ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Розглядаються проблема економічного підвищення рівня обґрунтування джерел фінансування реальних інвестицій, а також оцінка їх впливу на фінансові результати діяльності господарчого суб'єкта.

Перехід української економіки від командно-адміністративної до ринкової супроводжувався гострим дефіцитом джерел фінансування інвестицій і характеризувався скороченням бюджетного фінансування, тривалим зривом виконання державних інвестиційних програм, нездатністю українських підприємств до самофінансування, зниженням частки банківських кредитів в джерелах фінансування. На сьогодні проблема пошуку інвестиційних ресурсів вийшла на перший план, тому що їх наявність є визначальним фактором економічного розвитку вітчизняних підприємств України.